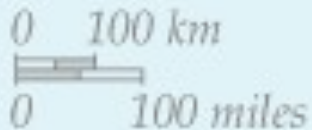

Соціальна політика Швеції

Швеція є зразком соціал-демократичного шляху розвитку в сучасній концепції розвитку Європи. Цій країні вдається дотримуватися прогресивного напрямку, на відміну від інших держав, які йшли схожим шляхом, особливо, коли мова йде про вільний ринок послуг та розвиток малого і середнього бізнесу.

- У Швеції існують два типи органів місцевого самоврядування — **муніципалітет** на місцевому рівні та **ландстинг** — на регіональному рівні. Повноважень місцевих рад регулюються спеціальними актами, до основних належать освіта, соціальне забезпечення, догляд за громадянами похилого віку та людьми з фізичними і психічними вадами, планування і будівництво, до окремих повноважень належить охорона навколишнього середовища та рятувальна служба. Ландстинг на регіональному рівні наділений такими повноваженнями: охорона здоров'я, лікувальні установи та державні стоматологічні поліклініки.

Соціальні виплати: безробіття

- Виплати по безробіттю здійснюються, якщо працівник платив профсоюзні внески упродовж мінімум 9 місяців. В такому випадку виплати тривають 180 днів (вихідні не враховуються) у розмірі 80% від заробітної плати, після чого ще 180 днів виплачують мінімальну допомогу, яка дорівнюється мінімальному доходу.
- Увесь цей час безробітний має писати звіти про пошуки роботи, відвідування співбесід, і це вибірково перевіряють.
- Крім того біржа праці може відправити безробітного на курси чи семінари – присутність на таких курсах є обов'язковою, або інакше людину можуть позбавити виплат з безробіття.
- Якщо людина не знайшла роботу після завершення виплати допомоги по безробіттю, то у Швеції існують соціальні виплати, є також допомога для тих, хто з тих чи інших причин опинився без засобів для існування.
- Існує система дотацій та житло малозабезпеченим сім'ям, та інші механізми. Всі ці виплати невеликі, але ніхто не опиняється на вулиці.

- Обов'язковим є створення для людей з обмеженими функціональними можливостями належних умов для нормального життя, що передбачає відповідне працевлаштування та забезпечення їх житлом, пристосованим до особливих потреб. Відповідно до закону «Про допомогу та забезпечення громадян з функціональними відхиленнями» від 1994 р., особи з розумовими вадами та деякі категорії психічно хворих мають право на особистого помічника та допомогу з боку контактної особи

- Пенсійний вік в Швеції – 65 років, можна працювати до 67.
- Офіційно в Швеції немає віку, в якому треба іти на пенсію – людина може піти і раніше, але пенсійні виплати почнуться не раніше часу, коли їй виповниться 61 рік.
- **Пенсія складається з 3 частин:** гарантована державна пенсія, невелика, але така, що дозволяє прожити – вона становить близько 8000 крон, тобто 880 євро на місяць; надбавка до неї (її виплачує роботодавець) – її розмір є результатом розрахунків стажу, заробітної плати, заплачених податків тощо.
- Останньою складовою пенсії є особисті накопичення.

- Важливим обов'язком місцевих рад є догляд за людьми похилого віку, який має на меті створити умови літнім людям для забезпеченого життя, враховуючи при цьому їхні бажання та право на приватне життя. Реалізується даний обов'язок шляхом організації допомоги вдома, центрів для дорослих та інші соціальних служб для людей похилого віку, а також різних форм будинків для осіб похилого віку. В обов'язок забезпечення літніх людей удома, центрах для дорослих та будинках для літніх входить надання належного медичного обслуговування.

Декретні гроші

- Декретні гроші становлять 80% від заробітної плати, і їх можна розтягнути на півтора року, хоча за законом можна сидіти в декреті до досягнення дитиною трьох років.
- Виплати відбуваються щомісяця – тому якщо є потреба отримувати більше грошей упродовж перших місяців життя дитини, то можна рахувати за декретний день і суботу – але тоді декретний час швидше завершиться.
- А можна навпаки, рахувати лише з понеділка до четверга – тоді родина щомісячно отримуватиме менше грошей, але їх можна розтягнути на довший термін.
- Усі "декретні дні" від самого початку порівну діляться на двох батьків, однак тато може частину цих днів передати матері – процедура надзвичайно легка: треба лише заповнити формуляр та поставити підпис.
- Так зазвичай відбувається, якщо жінка хоче провести більшу кількість днів вдома, або якщо це вигідно з фінансової точки зору. Однак 90 днів з "декрету" чітко закріплені за татом – ці дні він передати матері не може: якщо він їх не бере, то вони пропадуть.
- Треба додати, що взяти ці "декретні" дні тато може до досягнення дитиною 7 років. Багато шведських мам виходять на роботу, коли дитині виповнився один рік, але щоп'ятниці беруть собі "декретний день" і відтак працюють 4 дні на тиждень упродовж декількох років, або додають "декретні дні" до своєї щорічної відпустки. Окремо від "декретних" грошей, також існує допомога на дитину, в розмірі 1 000 крон (близько 110 євро) на дитину щомісячно – ці виплати тривають до досягнення дитиною 16 років.

Дитячі садки

- За дитячий садочок родина в Швеції платить залежно від сумарного доходу родини – а саме, до 2% від доходу, але не більше 120 євро на місяць. На другу дитину – знижка, третя фактично безкоштовно.
- Діти в садку їдять сніданок, обід та вечерю, а також 2 перекуса поміж ними.
- Групи можуть бути різними за розміром – але правило таке, що на 5 дітей в групі – один дорослий, тобто в групі з 15 дітей має працювати 3 співробітника.
- Якщо у батьків нерегулярний робочий день – працює черговий садочок із подовженими годинами. Загалом працівники усіх підприємств та організацій, де немає потреби у чіткому графіку роботи, за законом мають право на гнучкий робочий день.

Школи

- Школа в Швеції абсолютно безкоштовна.
- Школярі обідають безкоштовно. Батьки не мають права збирати гроші на якісь шкільні поїздки – адже тоді менш забезпечені з-поміж них будуть у нерівних умовах. В багатьох школах є традиції кудись їздити після 6-го класу, але батькам це нічого не коштує. Адже ці гроші на поїздки діти збирають самі.
- Якщо школа організує виїзд на екскурсію або в музей, і це можна віднести до "навчального процесу", то платить за це школа. Інколи в такі поїздки дітям рекомендують взяти з собою ланч, але якщо батьки дитини не в змозі це зробити – то вони завчасно попереджають школу і цій дитині зберуть ланч зі шкільної кухні.
- Водночас, за законом школа зобов'язана забезпечити мінімальний рівень освіти усім. Звідси – допомога учням, яким складніше дається навчання, спеціальні програми для дітей з відхиленнями, навіть індивідуальні заняття з учнем вдома – за все це батьки нічого не платять.

Університет

- Навчання в університеті безкоштовне, вступ за результатами державного тестування. Лише 2-3 роки тому назад була введена плата за навчання іноземних студентів із країн, які не є членами ЄС.
- Саме через доступність навчання Швеція є дуже привабливою країною для студентів-іноземців.
- Студенти зазвичай мають невелику стипендію, близько 3000 крон, тобто 330 євро - прожити на таку суму неможливо - але на додаток до цього беруть кредити на досить вигідних умовах – ці кредити дозволяють їм жити окремо від батьків та покривати поточні витрати.
- Багато студентів працюють влітку та одночасно усі люблять усі види "секондхенду", від навчальної літератури до одягу та меблів.

Медицина

- Медицина в Швеції майже безкоштовна. За візит до лікаря треба платити невелику суму – але система влаштована в такий спосіб, що ніхто не платить більше 900 крон (менше 100 євро) на рік: це означає, зокрема, що хронічні хворі, які потребують частої уваги лікарів, все одно не платять більше за інших.
- Існує накопичувальна знижка на ліки за рецептом – також, щоби хронічні хворі та літні люди не платили більше. Інсулін та усі дорогі препарати в лікарні – безкоштовні, усі медичні операції, навіть найскладніші (включно із трансплантаціями) – безкоштовно.
- Але за потреби, буде зроблене усе необхідне. Також потрапити на прийом до вузькопрофільного спеціаліста в Швеції непросто.

Стандарти життя

- Загалом в Швеції важко стати насправді багатим.
- Подорожують екзотичними місцями переважно дуже молоді люди, за допомогою різних дисконтних систем або лоу-коств, або старші люди. Родини з дітьми відпочивають переважно на дачах або в сусідніх Данії або Норвегії.
- Наприклад, окрема кімната для кожної дитини в сім'ї, плюс спальня батьків та окрема вітальня для всієї родини – скоріше, норма життя, аніж виняток. На вулицях не побачиш бідних людей літнього віку – про них піклуються, чи то в будинках для літніх людей, чи то через систему індивідуальних помічників, який приходять на декілька годин в день, щоби допомогти приготувати їжу чи прийняти душ.

Податки

- У Швеції існує також податок на нерухомість у розмірі 0,7% від вартості житла на рік. Але житло, отримане в спадщину, таким податком не обкладається.
- Ринок оренди житла у Швеції дуже відрізняється від українського.
- Приватні особи, як правило, не мають права здавати своє житло в оренду. Є державні організації та деяка кількість приватних фірм, які мають у власності багатоквартирні будинки та здають квартири в оренду. На такі квартири існує черга, інколи дуже довга – квартири в деяких районах треба чекати 10 років.
- Система обслуговування багатоквартирних будинків нагадує радянський ЖЕК – туди звертаються, коли щось ламається, коли тече кран; ці організації доглядають двір та роблять плановий ремонт.

- Ринок вторинного житла контролює держава, яка не дозволяє здавати його заради отримання прибутку. Але може трапитися, що наймач житла змушений залишити свою квартиру на рік або максимум на два – наприклад, він їде працювати в іншу країну, або пробує "пожити" із новим другом/подругою, але не хоче втрачати свій контракт оренди квартири. Тоді він може спробувати здати її на короткий термін.
- Такі контракти мають бути схвалені власником житла – тобто, або державною організацією, або приватною фірмою. Навіть якщо йдеться про придбану у власність квартиру, то власник не може так просто здати її заради отримання прибутку: контракт та суму оренди має він має узгодити з "Радою будинку", до якої входять усі власники квартир будинку. Покупець житла автоматично стає членом кооперативу власників.

- У Швеції існує податок на володіння автомобільним транспортом, і його розмір залежить від декількох факторів: розмір машини та шкідливість вихлопів.
- Нові, більш "екологічні" автівки, які працюють на альтернативному паливі, звільнені від податків на декілька років.
- Податок на транспорт треба платити в спеціальну транспортну службу – це єдиний податок, який не фігурує в загальній податковій декларації.

Висновок

Скандинавська модель соціального захисту, що діє у Швеції, розуміє соціальний захист, як законне право громадянина та передбачає широке охоплення різних соціальних ризиків і життєвих ситуацій, які вимагають підтримки суспільства. Отримання соціальних послуг і виплат, як правило, гарантується всім жителям країни й не обумовлюється зайнятістю й виплатою страхових внесків. Рівень соціальної захищеності запропонований цією системою доволі високий і важливу роль в цьому відіграє активна перерозподільча політика, що спрямованої на вирівнювання прибутків. Наповнення соціальних фондів відбувається в більшій мірі за рахунок сплати податків, хоча сплати страхових внесків відіграє не останню роль.